

3. เพื่อสังเคราะห์สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดทำ การสำรวจเชิงวิเคราะห์ ความต้องการของชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัด และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

การดำเนินการ

คณะผู้ดำเนินการวิจัยได้ประชุมวางแผนร่วมกันในการดำเนินงาน โดยแบ่งพื้นที่ในการสำรวจเก็บข้อมูลในเขตจังหวัด ชลบุรี และ จังหวัดระยอง โดยเลือกชุมชนที่มีลักษณะชุมชนเมือง และลักษณะชุมชนในชนบท

วิธีการเก็บข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ สืบค้นหาข้อมูลพื้นฐานของแต่ละชุมชนที่ได้คัดเลือกเป็นตัวแทนในเขตเป้าหมายและคัดเลือกกลุ่มประชากรตัวอย่างที่จะลงไปสำรวจความคิดเห็น ทำการประสานงานกับนักวิจัยในพื้นที่เพื่อทำการนัดหมายประชากรตัวอย่างในการลงไปสัมภาษณ์และทำเสวนากลุ่มย่อย (Focus group discussion) ประชุมปรึกษาหารือถึงแนวทางในการดำเนินการทำเสวนากลุ่มย่อย ตลอดจนแนวทางคำถามที่จะใช้ถามนำในการประชุมกลุ่มทำเสวนากลุ่มย่อยโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญการทำเสวนากลุ่มย่อยมาร่วมวางแผนการปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วยการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ช่วยกันคิดในการระดมสมองเฉพาะเรื่อง มีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์สูง การเสวนากลุ่มย่อยร่วมกับภาคเอกชน สภาอุตสาหกรรม กลุ่มอุตสาหกรรมหลายสาขา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและ ประชาชนชาวบ้าน ตลอดจนการสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับจังหวัดชลบุรี

ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดชลบุรี^(2,3,4)

จากทำเลที่ตั้งของจังหวัดชลบุรีที่อยู่ติดชายทะเลฝั่งตะวันออก อันเหมาะสมสำหรับการค้าขายทางทะเล ส่งผลให้ปัจจุบันชลบุรีได้รับการวางแผนให้เป็นเมืองหลักทางด้านอุตสาหกรรมและการค้าขายของภาคตะวันออก มีท่าเรือแหลมฉบัง เป็นท่าเรือพาณิชย์สำคัญของประเทศไทย รองจากท่าเรือกรุงเทพฯเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีโรงงานอุตสาหกรรมมากมาย อาทิ โรงกลั่นน้ำมัน โรงงานประกอบรถยนต์ โรงงานน้ำตาลทราย โรงงานมันสำปะหลังอัดเส้นและอัดเม็ด และโรงงานผลิตชิ้นส่วนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุที่ชลบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมหลากหลาย ทั้งด้านธรรมชาติและสรรพชีวิต วัฒนาอารามเก่าแก่ วิถีชีวิตชุมชนจึงชวนให้น่าสัมผัส งานหัตถกรรมอันประณีต รวมถึงยังมีสถานบันเทิงทันสมัย ควบคู่ไปกับกิจกรรมผจญภัยหลากรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการขี่ม้า ดำน้ำ เล่นเรือใบ ขึ้นเครื่องร่อน ฯลฯ ซึ่งต่างก็ช่วยส่งเสริมให้เมืองชลมีความน่าดึงดูดในทุกมิติ

สำหรับประชากรในจังหวัดชลบุรีในปี 2547 มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,142,985คน แยกเป็นเพศชาย 565,181 คน เพศหญิง 577,804 คน เป็นประชากรที่อยู่ในวัยทำงาน(25-60 ปี) 864,810 คน ที่อยู่ในกำลังแรงงาน 605,814 คน มีงานทำ 597,131 คนว่างงาน 8,240 คน ในกลุ่มที่มีงานทำ แยกอยู่ในภาคเกษตร 47,883 คน นอกภาคเกษตร 549,348 คน ในกลุ่มนี้ เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการ 364,656 คน เมื่อพิจารณาถึงจำนวนประชากรในแต่ละอำเภอ พบว่าอำเภอเมืองชลบุรี เป็นอำเภอที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อำเภอบางละมุง และอำเภอสัตหีบ ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาถึงความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่พบว่าพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรสูงสุดคือ อำเภอเมืองชลบุรีมีอัตราความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 1,152,598 คน ต่อตารางกิโลเมตร และอัตราความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ยประมาณ 266.426 คน ต่อตารางกิโลเมตร ประชากรในจังหวัดส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลสูงสุด ในเทศบาลตำบลอ่างศิลา มีประชากร 23,045 คน จำแนกเป็นชาย 10,854 คน หญิง 12,191 คน สำหรับ อ.บางละมุง มีประชากร 195,596 คน เป็นชาย 93,056 คน หญิง 102,540 คน โดยที่สำรวจพบว่าอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางละมุง 83,422 คน เป็นชาย 41,343 คน หญิง 42,079 คน ประชากร ส่วนหนึ่งเป็นผู้โยกย้ายเข้ามาทำงานในภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อวิเคราะห์ถึงผู้คนที่ท้องถิ่นจริงๆ ของชลบุรีแล้ว จะพบว่าคนชลบุรีมีอาชีพผูกพันอยู่กับท้องทะเล ไร่ ทำปศุสัตว์ และทำเหมืองแร่ โดยลักษณะนิสัยของคนชลบุรีดั้งเดิมได้ชื่อว่าเป็นคนจริง ใช้ชีวิตเรียบง่าย ประหยัดคอดอม เอาการเอางาน หนักเอาเบาสู มีความเป็นมิตร และพร้อมต้อนรับผู้มาเยือนเสมอ แม้ทุกวันนี้ สภาพบ้านเมืองของชลบุรีจะเจริญรุดหน้าไปมาก อีกทั้งมีผู้คนต่างถิ่นโยกย้ายเข้ามาอาศัยผสมกลมกลืนกับชนดั้งเดิม คนชลบุรีก็ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงามของตนเอาไว้อย่างเหนียวแน่น สะท้อนออกมาในรูปแบบงานเทศกาลประจำปี

ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นงานบุญกลางบ้านและงานเครื่องจักสานพนัสนิคม งานประเพณีวันไหล งานก่อพระทรายวันไหลในช่วงหลังวันสงกรานต์ งานประเพณีกองข้าวอำเภอศรีราชา งานประเพณีวิ่งควายอันคึกคักสนุกสนาน รวมถึงงานแห่พระพุทธรูปหิงค์ และงานกาชาดชลบุรี เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าว ล้วนแสดงให้เห็นประจักษ์ถึงเอกลักษณ์ความโดดเด่นของคนชลบุรีได้อย่างชัดเจน

คนชลบุรีในปัจจุบันนับถือศาสนาพุทธมากถึง 97 เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่เหลือ นับถือศาสนาคริสต์ อิสลาม และอื่นๆ โดยผสมผสานความเชื่อความศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เข้าไปในศาสนาที่ตนนับถือด้วย เช่น เมื่อถึงช่วงเทศกาลกินเจ ประมาณเดือนตุลาคมของทุกปี ผู้คนที่ศรัทธาก็จะพากันนุ่งขาวห่มขาว งดการบริโภคเนื้อสัตว์ แล้วเดินทางไปร่วมสวดมนต์บำเพ็ญทาน ยังโรงเจต่างๆ ทั่วจังหวัดชลบุรี อีกตัวอย่างหนึ่งที่ได้เห็นได้ชัดเจนก็คือ คนชลบุรีมักเดินทางไปที่เขาสามมุข เพื่อสักการะและขอพรจากเจ้าแม่สามมุข บริเวณเขาสามมุข ซึ่งไม่ห่างจากหาดบางแสนและอ่างศิลา สองตัวอย่างนี้ คือ ความเชื่อของชาวจีนที่ผสมผสานรวมเป็นเนื้อเดียวกับความศรัทธาท้องถิ่น จนไม่สามารถแยกออกจากกันได้

ชลบุรีเป็นย่านชุมชนจีนที่ใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออก คนจีนในชลบุรีส่วนใหญ่เป็นเชื้อสายแต้จิ๋ว ซึ่งเชี่ยวชาญการค้า และมีบทบาทสำคัญในเรื่องเศรษฐกิจ ประมง อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และเข้ามาตั้งถิ่นฐานในช่วงต้นรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ 2-3) อยู่แถบชายทะเลเมืองบางปลาสร้อย ทำการค้าและประมงอย่างกว้างขวางจนมีเรือส่งออกไปยังต่างประเทศ อีกทั้งเป็นผู้นำเอา อ้อย เข้ามาปลูก และริเริ่มอุตสาหกรรมน้ำตาลทรายแถบอำเภอบ้านบึง อำเภอบ้านทอง และอำเภอพนัสนิคม ส่วนคนจีนที่อพยพเข้ามาในสมัยรัชกาลที่ 5 มักทำอาชีพปลูกผักและเลี้ยงเป็ด อยู่ในบริเวณเดียวกัน สำหรับประชาชนจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น อพยพเข้ามาช่วงรัชกาลที่ 3 มีอาชีพทำไร่ ทำนา และมีความสามารถพิเศษในการทำหัตถกรรมจักสาน ส่วนชาวมุสลิมอพยพเข้ามาตั้งแต่สมัยอยุธยา ปัจจุบันมีอาชีพทำสวนผลไม้ ไร่มัน ลำปะหูลัง และค้าขายในตลาด เป็นกลุ่มที่เคร่งครัดในประเพณีและศาสนา

ลักษณะภูมิประเทศของ จ. ชลบุรี

ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดชลบุรีตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของประเทศไทย หรือริมฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทยระหว่างเส้นรุ้งที่ 13 องศาเหนือ กับเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก มีระยะห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันออก ตามทางหลวงแผ่นดินสายบางนา-ตราด ประมาณ 81 กิโลเมตร มีเนื้อที่รวมทั้งจังหวัดประมาณ 4,363 ตารางกิโลเมตรหรือ 2,726,875 ไร่

อาณาเขตทิศเหนือ อำเภอบ้านทอง และอำเภอพนัสนิคม ติดต่อกับอำเภอบางปะกง อำเภอบ้านโพธิ์ และอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทราทิศใต้ อำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่ อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบติดต่อกับอำเภอบ้านฉางและอำเภอปลวกแดง จังหวัดระยองทิศตะวันออก อำเภอพนัสนิคม กิ่งอำเภอเกาะจันทร์ และอำเภอบ่อทอง ติดต่อกับอำเภอสนามชัยเขต และอำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทราทิศตะวันตก อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง และอำเภอสัตหีบ ติดต่อกับทะเลฝั่งตะวันออกของอ่าวไทย

สภาพภูมิประเทศสภาพพื้นที่ของจังหวัดชลบุรี สามารถแบ่งตามลักษณะภูมิประเทศออกเป็น 5 ลักษณะ คือ

1) (อ.เมือง) พื้นที่ราบชายฝั่งทะเล มีลักษณะเป็นที่ราบแคบ ๆ บริเวณชายฝั่งทะเล มีภูเขาขนาดเล็ก สลับเป็นบางตอน ชายฝั่งทะเลของจังหวัดชลบุรีมีระยะทางยาวประมาณ 160 กิโลเมตร ซึ่งบริเวณตอนเหนือ เริ่มตั้งแต่ปากแม่น้ำบางปะกง ไปจนถึงบริเวณตอนใต้ที่อำเภอสัตหีบ และหาดทรายที่สวยงาม ได้แก่ หาดบางแสน หาดผาแดง เป็นต้น

2) พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางไม่เกิน 100 เมตร ได้แก่ พื้นที่บางส่วนของที่ราบลุ่มแม่น้ำบางปะกงในอำเภอบ้านบึง พนัสนิคม พานทอง และพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำสายเล็ก ๆ ในอำเภอศรีราชาและบางละมุง

3) พื้นที่ราบลูกคลื่นและเนินเขา ความสูง 100-300 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ลักษณะเป็นเนินเขาเตี้ย ๆ สลับกัน ได้แก่ พื้นที่ต่อเนื่องกับบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำในเขตอำเภอพนัสนิคม บ่อทอง หนองใหญ่เมืองชลบุรี บ้านบึง ศรีราชา บางละมุง และสัตหีบ

4) พื้นที่ภูเขา มีความสูงเกิน 300 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ได้แก่ พื้นที่ตอนกลางของจังหวัด และพื้นที่ทางด้านตะวันออกในเขตอำเภอบ่อทองและหนองใหญ่

5) เกาะต่าง ๆ มีประมาณ 46 เกาะ และเกาะที่สำคัญ ได้แก่ เกาะสีชัง เกาะคราม เกาะแสมสารและเกาะไผ่ เป็นต้น

ลักษณะภูมิอากาศ จังหวัดชลบุรีมีลักษณะอากาศแบบมรสุมเขตร้อน ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ทำให้มีฝนตกชุกช่วงเดือนสิงหาคม - ตุลาคม และได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีอากาศหนาวและแห้งแล้งในช่วงเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ และเนื่องจากทำเลที่ตั้งของจังหวัดชลบุรี ทางทิศตะวันตกติดกับทะเล จึงทำให้การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศมีไม่มากนัก อุณหภูมิในปี 2547 จังหวัดชลบุรีมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 29.14 องศาเซลเซียส ในปี 2547 อุณหภูมิต่ำสุดอยู่ในช่วง 18.9-25.0 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดอยู่ในช่วง 34.7-38.0 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ ความชื้นสัมพัทธ์ หมายถึง เปอร์เซ็นต์ของความชื้นสัมพัทธ์ระหว่างปริมาณไอน้ำที่มีอยู่จริง ในอากาศกับปริมาณไอน้ำที่อากาศจะมีได้เต็มที่ ณ อุณหภูมิเดียวกัน และจากสถิติเปอร์เซ็นต์ความชื้นสัมพัทธ์ตลอดปี 2547 โดยเฉลี่ยประมาณ 68.80 เปอร์เซ็นต์ ความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดอยู่ในเดือนกันยายน คือ 77.59 เปอร์เซ็นต์และต่ำสุดอยู่ในเดือนมกราคม คือ 66.56 เปอร์เซ็นต์

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ จังหวัดชลบุรีมีพื้นที่ทั้งหมด 2,722,574 ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตร 1,309,448 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 49.57 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด แยกเป็นพื้นที่ปลูกพืชไร่มากที่สุด รองลงมาคือ พื้นที่ปลูกไม้ผล - ไม้ยืนต้น ทำนาปลูกพืชผัก และไม้ดอก - ไม้ประดับ ตามลำดับ รายละเอียดจากตารางจึงนับได้ว่าภาคการเกษตรเป็นสาขาการผลิตที่สำคัญมากที่สุดสาขาหนึ่ง ซึ่งสามารถทำรายได้ให้

จังหวัดมีมูลค่าหลายพันล้านบาท จากสถานการณ์ในปัจจุบัน สภาพการณ์ถือครองที่ดินได้เปลี่ยนไปจากพื้นที่การกสิกรรมเป็นพื้นที่ก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมและที่พักอาศัย โดยพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน มะม่วง ข้าวนาปี ยางพารา มะพร้าวแก่ สับปะรด ขนุน และมะพร้าวอ่อน

การเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพหนึ่งที่สำคัญของประชากรจังหวัดชลบุรี ซึ่งปีหนึ่ง ๆ สามารถทำรายได้หลายพันล้านบาท และมีการเลี้ยงไก่เนื้อมากที่สุด รองลงมาคือ ไก่ไข่ เป็ดเนื้อ และ สุกร โดยเลี้ยงเป็นฟาร์มขนาดใหญ่เพื่อบริโภคภายในจังหวัด ส่งไปขายต่างจังหวัด สำหรับไก่เนื้อสามารถส่งออกต่างประเทศได้อีกด้วย นอกจากการเลี้ยงสัตว์ในเชิงพาณิชย์แล้ว จังหวัดชลบุรียังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นอาชีพเสริมอีกด้วย ได้แก่ ช้าง ม้า ห่าน แพะ เกะ เป็นต้น แหล่งที่มีการเลี้ยงสัตว์โดยทั่วไปจะมีการเลี้ยงกันทุกอำเภอ อำเภอที่เลี้ยงมาก ได้แก่ อำเภอพนัสนิคม บ่อทองพานทอง บ้านบึง ศรีราชา และบางละมุง

การประมง จากสภาพที่ตั้งและอาณาเขตของจังหวัดชลบุรี ด้านทิศตะวันตก ซึ่งได้แก่ อำเภอเมืองชลบุรี ศรีราชา บางละมุง และสัตหีบ ติดต่อกับทะเลฝั่งตะวันออกของอ่าวไทย ก่อให้เกิดอาชีพประมง การประมงของ จังหวัดชลบุรี แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ประมงน้ำจืด การเพาะเลี้ยงชายฝั่ง (ประมงน้ำกร่อย) และประมงน้ำเค็ม

การประมงน้ำจืด เนื่องจากจังหวัดชลบุรีมีปัญหาแหล่งน้ำจืด จึงมีการเลี้ยงกันเป็นบางอำเภอเท่านั้นจากสถิติช่วงปี 2545 - 2547 พบว่าปริมาณสัตว์น้ำจืดลดลงอย่างต่อเนื่อง ในปี 2545 มีปริมาณ 10,248.000 ตัน มูลค่า 193.380 ล้านบาท ปี 2546 มีปริมาณ 11,814.610 ตัน มูลค่า 23.568 ล้านบาท ปี 2547 มีปริมาณ 22,544.30 ตัน มูลค่า 734.62 ล้านบาท

การเพาะเลี้ยงชายฝั่ง (ประมงน้ำกร่อย) ในปี 2545 ปริมาณ 5,435.600 ตัน มูลค่า 7,506.500 ล้านบาท ในปี 2546 ปริมาณ 32,492.470 ตัน มูลค่า 450.038 ล้านบาท ในปี 2547 ปริมาณ 73,792.00 ตัน มูลค่า 3,311.83 ล้านบาท

การประมงทะเล (ประมงน้ำเค็ม) จะทำกันในเขตที่มีอาณาเขตติดกับทะเล จากตารางในปี 2545 ปริมาณ 21,386.900 ตัน มูลค่า 344.900 ล้านบาท ปี 2546 ปริมาณ 29,378.120 ตัน มูลค่า 674.763 ล้านบาท ปี 2547 ปริมาณ 24,674.40 ตัน มูลค่า 806.42 ล้านบาท

การชลประทาน สำนักงานชลประทานที่ 9 เป็นผู้รับผิดชอบโครงการชลประทานในจังหวัดชลบุรี โดยมีการดำเนินการ ดังนี้ โครงการชลประทานขนาดเล็ก มี 3 โครงการ งานขุดคลองหนองน้ำและคลองธรรมชาติ มีทั้งหมด 16 โครงการ ใช้ประโยชน์ในด้านการ อุปโภคและบริโภค

การอุตสาหกรรม จังหวัดชลบุรีมีโรงงานอุตสาหกรรมที่เปิดดำเนินการในปี 2547 จำนวน 213 แห่ง จำนวนเงินลงทุน 7,980,678,682.00 บาท มีคนงานรวม 9,294 คน อำเภอที่มีโรงงานเปิดดำเนินการมากที่สุดคือ อำเภอบ้านบึง รองลงมาได้แก่ อำเภอศรีราชา อำเภอเมือง และอำเภอพนัสนิคม ตามลำดับ

การพาณิชย์ จังหวัดชลบุรีเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคในเชิงธุรกิจการค้า โดยมีท่าเรือแหลมฉบัง และท่าเรือเกาะสีชัง เป็นท่าสมัยใหม่ของประเทศ และพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวนานาชาติควบคู่กับพาณิชย์ ธุรกิจการค้า ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก หรือ Eastern Seaboard โดยสถานประกอบการที่จดทะเบียนในปี 2547 มีจำนวน 4,431 ราย แยกเป็นร้านค้าเอกชนจดทะเบียนพาณิชย์ 1,228 ราย (เฉพาะเขตอำเภอเมืองชลบุรี) บริษัทจำกัด 2,607 ราย ห้างหุ้นส่วนจำกัด 593 ราย ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล 3 ราย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบสถิติในปีที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่ายอดการจดทะเบียนธุรกิจโดยรวมมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

การท่องเที่ยว จากการสำรวจโดยสำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี 2533 พบว่า จังหวัดชลบุรี เป็นจังหวัดที่มีผู้สนใจจะเดินทางมาท่องเที่ยว ถึงร้อยละ 13.66 และ ถือเป็นสถานที่ที่น่าสนใจ อันดับสอง รองจากเชียงใหม่ซึ่งมีผู้สนใจมาท่องเที่ยวถึงร้อยละ 15.41 ทั้งนี้เนื่องจาก จังหวัดชลบุรี มีสถานที่ท่องเที่ยวอันเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจำนวนมาก โดยเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เช่น หาดทราย และเกาะ

การบริการ หากพิจารณาตามประเภทธุรกิจการค้าจะเห็นได้ว่าธุรกิจที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ในระดับสูงได้แก่ การรับจ้างต่าง ๆ รวมทั้งการ โรงแรมและภัตตาคารด้วย ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดชลบุรีเป็น จังหวัดที่มีสถานที่ ท่องเที่ยวจำนวนมาก โดยเฉพาะเมืองพัทยา ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวระดับนานาชาติ จึง ทำให้ธุรกิจด้านการบริการ และการ โรงแรมมีการขยายตัวอย่างมากในจังหวัดชลบุรีมีประเภทธุรกิจการค้า และบริการต่าง ๆ มากมาย

การเงิน สถาบันการเงินที่ทำหน้าที่ระดมเงินฝากและให้สินเชื่อจากประชาชนที่สำคัญในจังหวัด ชลบุรี คือ ธนาคารพาณิชย์ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นสถาบันการเงินที่สามารถระดมเงินฝากได้มากที่สุด ในปี 2547 จังหวัดชลบุรีมีธนาคารและสถาบันการเงิน รวมทั้งสิ้น 142 สาขา ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองมากที่สุด รองลง ไปคืออำเภอศรีราชา และบางละมุงตามลำดับ ในปี 2547 การให้สินเชื่อแก่ประชาชนเพื่อนำเงินไปลงทุนนั้น พบว่ารูปแบบของสินเชื่อที่มีมากที่สุดได้แก่ สินเชื่อประเภทกู้ยืม มีจำนวนทั้งสิ้น 64,413 ล้านบาท หรือคิด เป็นร้อยละ 66.96 ของสินเชื่อที่ให้ทั้งหมด จากตัวเลขดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าในปี 2547 มีการให้สินเชื่อแก่ ประชาชน เพื่อนำไปลงทุนมากขึ้น เนื่องจากมาตรการทางการเงินของภาครัฐ ซึ่งสนับสนุนการกู้ยืมเพื่อนำไปลงทุน โดยลดอัตราดอกเบี้ย จึงทำให้ระดับสินเชื่อเงินให้กู้ยืมเพิ่มมากขึ้นจากปี 2547 และระดับการออมเพิ่มขึ้น

การสื่อสาร จังหวัดชลบุรีมีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข จำนวน 20 แห่ง กระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ สำหรับด้าน โทรคมนาคม อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ทศท.) และ การสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท.) โดย ทศท รับผิดชอบระบบโทรศัพท์ในส่วนบริการสื่อสารข้อมูลระบบ วิทยุ และระบบโทรศัพท์ทั่วไปภายในประเทศ ส่วน กสท. รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบ โทรศัพท์ทางไกล ระหว่างประเทศ นอกจากนี้ โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของ กสท. และ กสท.ระบบ โทรศัพท์ ทั่วไปในจังหวัดชลบุรีปี 2547 มีจำนวนหมายเลขรวมทั้งสิ้น 107,604 เลขหมาย โดยมีผู้ใช้บริการรวมทั้ง จังหวัดเท่ากับ 96,443 ราย จำนวนเลขหมายกับจำนวนผู้ใช้ คิดเป็นร้อยละ 89.62

การขนส่งมีได้ทุกทางคือ

1) **ทางน้ำ** เนื่องจากจังหวัดชลบุรีมีสภาพภูมิศาสตร์เอื้ออำนวยต่อการขนส่งทางทะเล กล่าวคือด้าน ตะวันออกของจังหวัดเป็นชายฝั่งทะเลที่มีแนวยาวเป็นระยะทางหลายร้อยกิโลเมตร โดยบางแห่งเป็น ชายหาดที่สวยงาม และบางแห่งเหมาะที่จะเป็นท่าเรือ ทำให้ชายฝั่งทะเลของจังหวัดมีท่าเทียบเรือประมงและ ท่าเทียบเรือสินค้าทั้งที่เป็นท่าเทียบเรือของเอกชน และท่าเทียบเรือพาณิชย์สำหรับขนส่งสินค้าไป ต่างประเทศ และขนส่งสินค้าเลียบตามชายฝั่งทะเลตะวันออกเข้าสู่ท่าเรือกรุงเทพฯสำหรับท่าเรือที่สำคัญใน เขตอำเภอศรีราชา ซึ่งเป็นท่าเรือของเอกชน ได้แก่ ท่าเรือขนส่งน้ำมันของบริษัท โรงกลั่นน้ำมัน ไทยออยล์ บริษัท เอส ไซ้ และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยท่าเทียบเรือขนน้ำมันดิบ และท่าเทียบ เรือน้ำมันกลั่นแล้ว ท่าเรือขนส่งมันสำปะหลัง และนอกจากนี้ยังมีท่าเทียบเรือผาแดงของบริษัทศรีราชา เบลอร์ เพื่อทำการขนส่งเหล็กเป็นสำคัญนอกจากนี้ ทางจังหวัดชลบุรียังแสดงถึงความพร้อมในด้านการขนส่ง ทางน้ำ เนื่องจากสาเหตุดังต่อไปนี้คือ บริเวณอำเภอศรีราชา อ่าวอุดม แหลมฉบัง และเกาะสีชัง เป็นสถานที่ สามารถรองรับจอดเรือบรรทุกสินค้าขนาดใหญ่ เพื่อลำเลียงและขนถ่ายสินค้าลงเรือเล็ก เข้าท่าเรือใน กรุงเทพฯ ท่าเรื่อน้ำลึกสัตหีบ ได้ยกฐานะเป็นท่าเรือพาณิชย์ แต่อยู่ในความดูแลของกองทัพเรือเพราะอยู่ใน เขตทหารเรือ มีท่าเรือ 5 ท่า สามารถรองรับเรือขนสินค้าขนาด 30,000 - 50,000 ตัน และมีทางรถไฟสาย ฉะเชิงเทรา - สัตหีบ เชื่อมกับท่าเรือ ท่าเรื่อน้ำลึกแหลมฉบัง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอศรีราชา ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 130 กิโลเมตรในบริเวณอุตสาหกรรมแหลมฉบัง เพื่อรองรับเรือขนาดใหญ่ที่ขนสินค้าแบบเทกอง และแบบตู้ขนสินค้า มีท่าเทียบเรือ 4 ท่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยได้ลงนามสัญญาให้บริษัท โทวอ๊ก จำกัด และบริษัท ไทยเครน จำกัด เป็นผู้บริหารท่าเทียบเรือที่ 3 และท่าเทียบเรือที่ 4 และให้บริษัท เอเวอร์กรีน (EVER BREEN) เข้าท่าเทียบเรือที่ 2 ส่วนท่าเทียบเรือที่ 1 ยังอยู่ภายใต้การบริหารงานของการท่าเรือแห่ง ประเทศไทย ท่าเรื่อน้ำลึกเกาะสีชัง ยังอยู่ในระดับโครงการ ซึ่งดำเนินการ โดยบริษัท สีซังทองเทอร์มินัส จำกัด

2) **ทางบก** การขนส่งทางบกของจังหวัดชลบุรีในปัจจุบันประกอบด้วย การขนส่งทางรถไฟ การขนส่งทางท่อสำหรับสินค้าเหลว และการขนส่งทางถนนหรือทางรถยนต์ แยกจากทางรถไฟสายฉะเชิงเทรา - สัตหีบ บริเวณสถานีศรีราชา มุ่งสู่ย่านนิคมอุตสาหกรรมท่าเรือน้ำลึกและแหลมฉบัง ระยะทาง 9.3 กิโลเมตร การขนส่งทางรถไฟค่อนข้างล่าช้า ในขณะที่การขนส่งทางถนนรวดเร็วกว่ามาก นอกจากนี้บริเวณสถานีรถไฟขาดการพัฒนาให้เป็นแหล่งธุรกิจ ทำให้ไม่ได้รับความนิยมจากชาวชลบุรี สำหรับเส้นทางศรีราชา - แหลมฉบังยังไม่ได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ เนื่องจากการขนส่งสินค้าผ่านท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังยังมีน้อย และการขนส่งทางรถบรรทุกสะดวกกว่ามาก

3) **การขนส่งทางท่อ** การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ได้ร่วมลงทุนกับโรงกลั่นและบริษัทขายปลีกน้ำมันสำหรับรถยนต์ สร้างระบบการขนส่งทางท่อขึ้น 2 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการขนส่งน้ำมันทางท่อจากอำเภอศรีราชาไปที่ชองนนทบุรีในกรุงเทพฯ โดยวางท่อตามทางรถไฟ 2) โครงการขนส่งน้ำมันทางท่อจากศรีราชาผ่านลำลูกกา และสิ้นสุดที่สระบุรี โครงการนี้จะควบคุมระบบการขนส่งโดยระบบคอมพิวเตอร์ การขนส่งทางท่อจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ และเพิ่มความปลอดภัยจากการขนส่ง นอกจากนี้ยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งทางบก และลดปัญหาการจราจรภายในจังหวัดชลบุรี และจังหวัดใกล้เคียงอีกด้วย

ข้อมูลพื้นฐาน ตำบลเกาะจันทร์⁽⁴⁾

ชุมชนเกาะจันทร์ เป็นชุมชนที่มีประชากรเป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ ลักษณะทั่วไปเป็นพื้นที่ราบ มีคลองหลวงไหลผ่านทางทิศใต้ และห้วยลำแพน ไหลผ่านทางทิศตะวันออก การใช้ที่ดินโดยทั่วไปจะจัดกระจายไปตามทางหลวงจังหวัด หมายเลข 3341 เกาะโพธิ์ - เกาะจันทร์ และกระจายไปตามพื้นที่เกษตรกรรม แนวโน้มการขยายตัวของชุมชนนี้ จะเกาะกลุ่ม ไปตามทางหลวงหมายเลข 3341 (เกาะโพธิ์ - - เกาะจันทร์) และจะกระจายออกจากบริเวณชุมชนโดยรอบ

เทศบาลตำบลเกาะจันทร์ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่บางส่วนของตำบลเกาะจันทร์ คือพื้นที่ หมู่ 1 และหมู่ 14 เพียงบางส่วน ในเขตอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี อยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอนันทนิกม ระยะทางประมาณ 23 กิโลเมตร ตามทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3341 (เกาะโพธิ์ - - เกาะจันทร์) เทศบาลตำบลเกาะจันทร์ มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 9.48 ตารางกิโลเมตร

อาณาเขต

ด้านเหนือ ตั้งแต่หลักเขตที่ 1 ซึ่งตั้งอยู่บนเส้นแบ่งเขตที่เป็นจุดบรรจบระหว่างเขตตำบลเกาะจันทร์ ตำบลท่าบุญมี และตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

ด้านตะวันออก จากหลักเขตที่ 4 เป็นเส้นเลียบบริมห้วยลำแพน ฝั่งตะวันออก ไปทางทิศใต้ได้ถึงหลักเขตที่ 5 ซึ่งตั้งอยู่ริมห้วยลำแพนฝั่งตะวันออก ตรงจุดที่ถนนไปบ้านปรกฟ้า ฟากเหนือตัดกับห้วยลำแพน จากหลักเขตที่ 5 เป็นเส้นเลียบบริมห้วยลำแพน ฝั่งตะวันออก ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ถึงหลักเขตที่ 6 ซึ่งตั้งอยู่ริมห้วยลำแพนฝั่งตะวันออก ตรงจุดที่ถนนไปบ้านหนองมะนาว ตัดกับห้วยลำแพน จากหลักเขตที่ 6 เป็นเส้นเลียบบริมห้วยลำแพนฝั่งตะวันออก ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ถึงหลักเขตที่ 7 ซึ่งตั้งอยู่บนเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลเกาะจันทร์กับตำบลท่าบุญมี อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรีตรงจุดที่ห้วยลำแพนตัดกับห้วยหวาย

ด้านใต้ จากหลักเขตที่ 7 เป็นเส้นเลียบบริมห้วยลำแพนฝั่งตะวันออก ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ถึงหลักเขตที่ 8 ซึ่งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3341 (เกาะโพธิ์ – เกาะจันทร์) ฟากตะวันออก ตรงจุดที่ห้วยหวายตัดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3341 (เกาะโพธิ์ – เกาะจันทร์) จากหลักเขตที่ 8 เป็นเส้นเลียบบริมห้วยลำแพนฝั่งตะวันออก ไปทางทิศตะวันตก ถึงหลักเขตที่ 9 ซึ่งตั้งอยู่บนเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลเกาะจันทร์กับตำบลท่าบุญมี อำเภอเกาะจันทร์จังหวัดชลบุรี ไปทางทิศตะวันตก ถึงหลักเขตที่ 9 ซึ่งตั้งอยู่บนเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลเกาะจันทร์กับตำบลท่าบุญมี อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี ตรงจุดที่คลองหลวงบรรจบกับห้วยหวาย

ด้านตะวันตก จากหลักเขตที่ 9 เป็นเส้นเลียบบริมห้วยลำแพนฝั่งตะวันออก ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ถึงหลักเขตที่ 10 ซึ่งตั้งอยู่ริมถนนไปบ้านท่าบุญมีฟากเหนือตรงจุดที่ถนนไปบ้านท่าบุญมีตัดกับเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี จากหลักเขตที่ 10 เป็นเส้นเลียบบริมห้วยลำแพนฝั่งตะวันออก ไปทางทิศตะวันตก ถึงหลักเขตที่ 1 ซึ่งตั้งอยู่บนเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลเกาะจันทร์กับตำบลท่าบุญมี อำเภอเกาะจันทร์จังหวัดชลบุรี ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ บรรจบกับหลักเขตที่ 1

จำนวนประชากรในเขตเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ ณ เดือนพฤษภาคม 2551 เป็นเพศชาย 2,865 คน หญิง 1,782 คน รวมประชากร 4,647 คน

การคมนาคม

(1) ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3341 เป็นถนนสายสำคัญที่เชื่อมเส้นทางติดต่อกับเขตตำบลท่าบุญมี และถนนสายรองอื่น ๆ ซึ่งเป็นถนนในระดับชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการสัญจรไปมา

(2) ในเขตเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ ยังไม่มีการจัดทำผังเมืองรวมในเขตพื้นที่

(3) จังหวัดชลบุรี ได้ร่วมกับชุมชนตำบลเกาะจันทร์ ได้ศึกษาและประชุมพิจารณาแนวทางการตัดถนนสายใหม่เพื่อเพิ่มจำนวนถนนสายหลักในเขตชุมชน และเพื่อการวางผังเมืองในอนาคต ซึ่งระหว่างเตรียมการศึกษากำหนดแนวทางที่ชัดเจน

ด้านสาธารณูปโภคนั้น การไฟฟ้าสาธารณะ มีไฟฟ้าสาธารณะตามถนนในเขตเทศบาล จำนวน 12 สาย การประปาในเขตเทศบาลตำบลเกาะจันทร์มีชุมชนบางส่วนยังใช้น้ำประปาส่วนภูมิภาคและบางส่วนได้ใช้น้ำประปาของหมู่บ้านหนองหูช้าง การสื่อสาร ในเขตเทศบาลมีโทรศัพท์สาธารณะให้บริการ จำนวน 8 หมายเลข มีระบบเสียงตามสาย/หอกระจายข่าว ในพื้นที่ให้บริการได้ครอบคลุมร้อยละ 50 ของพื้นที่ ยังไม่มีข่ายวิทยุสื่อสารในพื้นที่ ซึ่งเป็นของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำนักปลัดเทศบาล

ลักษณะการใช้ที่ดินของพื้นที่เทศบาลสามารถแบ่งได้ดังนี้

- พื้นที่พักอาศัย	700	ไร่	- พื้นที่เกษตรกรรม	2,000	ไร่
- พื้นที่พาณิชยกรรม	50	ไร่	- พื้นที่อุตสาหกรรม	-	ไร่
- พื้นที่ตั้งหน่วยงานของรัฐ	15	ไร่	- พื้นที่ตั้งสถานศึกษา	60	ไร่
- สวนสาธารณะ/นันทนาการ	-	ไร่	- พื้นที่ว่าง	100	ไร่

ด้านเศรษฐกิจ เทศบาลตำบลเกาะจันทร์ มีสภาพเศรษฐกิจที่อยู่ในขั้นปานกลาง เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม และการรับจ้างบริการทั่วไป ในด้านการพาณิชย์มีสถานีน้ำมันขนาดกลางเพียงหนึ่งแห่ง ไม่มีการประกอบการพาณิชย์ที่ขนาดใหญ่ เป็นเพียงการประกอบการร้านค้าขนาดเล็ก และมีตลาดที่เป็นตลาดสมบูรณ์แบบ การค้าขายจึงมีจำนวนน้อยและเงินหมุนเวียนในแต่ละวันมีปริมาณไม่มากพอเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ไม่มีสถานที่ท่องเที่ยว

ด้านสังคม เทศบาลได้ดำเนินการจัดตั้งชุมชนทั้งหมด จำนวน 8 ชุมชน มีบ้านทั้งหมดจำนวน 1,226 หลังคาเรือน ประชากรชาย 2,865 คน ประชากรหญิง 1,782 คน รวม 4,647 คน มีสถานศึกษา มีสถานศึกษาในเขตเทศบาลในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 2 แห่ง ระดับประถมศึกษา จำนวน 1 แห่ง ในส่วนการศึกษาของเทศบาลได้รับงานถ่ายโอน การจัดการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน (ระดับอนุบาล) จากโรงเรียนอนุบาลเกาะจันทร์ จัดการศึกษาเด็กอนุบาลอายุไม่เกิน 3 ขวบ การนับถือศาสนา ในเขตเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ ประชาชนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ มีวัดจำนวน 1 แห่ง วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ กิจกรรมซึ่งได้จัดได้แก่การทำพิธีรดน้ำดำหัว การจัดกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ และประเพณีลอยกระทง ซึ่งเทศบาลฯ ได้จัดกิจกรรมงานลอยกระทงในทุก ๆ ปี

ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

พื้นที่ส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลเป็นพื้นที่ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งยังเหลืออยู่ไม่มากในเขตพื้นที่ที่มีที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่ประชาชนใช้ร่วมกัน ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ชื่อว่า หนองหูช้างสาธารณะประโยชน์” มีจำนวนประมาณ 810 ไร่ และได้มีส่วนราชการหลายหน่วยงานได้จัดตั้งสถานที่ราชการและขอใช้ประโยชน์ในพื้นที่อยู่ ในส่วนของเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ ได้ก่อสร้างอาคารสำนักงานเทศบาล ในที่ดินแปลงดังกล่าวด้วย

สภาพภูมิอากาศ อุณหภูมิสูงสุด 33 องศาเซลเซียส ต่ำสุด 24 องศาเซลเซียส เทศบาลตำบลเกาะจันทร์ได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึง เดือนกุมภาพันธ์ จะพัดความแห้งแล้งและความหนาวเย็นจากตอนใต้ของประเทศจีน นอกจากนี้ยังได้รับ อิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน ซึ่งพัดพาความชุ่มชื้นจากทะเลอันดามันและอ่าวไทย ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยสูงสุด พ.ศ. 2538 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่ำสุด พ.ศ. 2543

แหล่งน้ำ มี หนอง บึง จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ หนองหูช้าง หนองมะตูม หนองกระโทม มี คลอง ลำธาร ห้วย จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ คลองหลวง ห้วยลำแพน ในด้านการระบายน้ำ มีพื้นที่น้ำท่วมถึง คิดเป็นร้อยละ 2 ของพื้นที่ทั้งหมด ระยะเวลาเฉลี่ยที่น้ำท่วมขังนานที่สุด 2-3 วัน ประมาณช่วงเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน

ด้านการเมือง - การบริการ

ในเขตเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ มีสถานที่ตั้งหน่วยการบริหารราชการท้องถิ่นที่อยู่ในเขตพื้นที่ จำนวน 2 แห่งคือเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ และองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะจันทร์ ทั้งสองหน่วยงานมีความสัมพันธ์ติดต่อประสานงานกันอย่างใกล้ชิดในการบริหารงานของท้องถิ่น โดยเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ ได้ไปช่วยเหลือองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะจันทร์ในการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่บริเวณชุมชน ปรกฟ้า โดยได้รับอนุญาตให้ทำกิจการนอกเขตเทศบาล และเทศบาลยังได้นำขยะมูลฝอยไปทิ้งในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะจันทร์

ชุมชนตำบลเกาะจันทร์ มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม 12 คน ประกอบด้วย

ข้อมูลพื้นฐาน อำเภอบ้านบึง⁽⁵⁾

อำเภอบ้านบึงตั้งอยู่ทางตอนกลางของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่การปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอพานทองและอำเภอพนัสนิคม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอบ่อทองและอำเภอหนองใหญ่

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอหนองใหญ่และอำเภอศรีราชา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอศรีราชาและอำเภอเมืองชลบุรี

พื้นที่ 646.3 ตร.กม.

ประชากร ชาย 7,913 คน หญิง 8,836 คน รวม 16,749 คน (พ.ศ. 2552)

ความหนาแน่น 149 คน/ตร.กม.

จำนวนบ้าน 7,494 หลัง จำนวนครอบครัว 3,413 ครอบครัว

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอบ้านบึงประกอบด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 11 แห่ง ได้แก่

เทศบาลเมืองบ้านบึง

เทศบาลตำบลหนองไผ่แก้ว

เทศบาลตำบลหัวกุญแจ ครอบคลุมบางส่วนของตำบลคลองกิ่ว

เทศบาลตำบลหนองซาก

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง รับผิดชอบ เฉพาะนอกเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองกิ่ว รับผิดชอบ เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลหัวกุญแจ

องค์การบริหารส่วนตำบลมาบไฟ

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองซำซาก

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนแดง

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอิรุณ

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่แก้วรับผิดชอบ เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลหนองไผ่แก้ว

อำเภอบ้านบึงแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 ตำบล 52 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านบึง	5 หมู่บ้าน
คลองกิว	9 หมู่บ้าน
มาบไฟ	6 หมู่บ้าน
หนองซ้าซาก	4 หมู่บ้าน
หนองบอนแดง	6 หมู่บ้าน
หนองซาก	4 หมู่บ้าน
หนองอิรุณ	12 หมู่บ้าน
หนองไผ่แก้ว	5 หมู่บ้าน

การเสวนากลุ่มเพื่อจัดหาข้อมูลในโครงการฯ

คณะนักวิจัยได้จัดให้มีการเสวนากลุ่ม ขึ้น เพื่อจัดหาข้อมูลนำมาวิเคราะห์ โดยได้เชิญบุคคลที่เป็นตัวแทนในด้านต่าง ๆ จากชุมชนมาร่วมเสวนาสำหรับชุมชนบ้านบึงมีผู้เข้าร่วมเสวนากลุ่ม 13 คน

วิทยากร

วิทยากรในจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย อาจารย์ชมนาด สุ่มเงิน ผศ.นารีรัตน์ สังวรพงษ์พนา และ ศ.ดร. สมศักดิ์ พันธุ์พัฒนา สังกัดมหาวิทยาลัยบูรพา

สถานที่การทำงานใน จ.ชลบุรี ได้กระทำ ที่ ตำบลเกาะจันทร์ จ.ชลบุรี และ ชุมชนบ้านบึง จ.ชลบุรี โดยได้ออกปฏิบัติการวันที่ 14 และ 25 มีนาคม 2551 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ถึงประเด็นความเร่งด่วนในยุทธศาสตร์ทั้ง ๕ ด้าน

จากการวิเคราะห์ผลที่ได้ในเขตจังหวัดชลบุรี สามารถสรุปเรียงตามความเร่งด่วน 10 ประเด็นได้ตามลำดับดังนี้

1. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง
2. การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและลดการนำเข้า
3. เทคโนโลยีใหม่และเทคโนโลยีที่สำคัญเพื่ออุตสาหกรรม
4. การบริหารจัดการการท่องเที่ยว
5. การพัฒนาพลังงานทดแทน
6. การจัดการน้ำ
7. การปฏิรูปการศึกษา
8. การป้องกันโรคและการรักษาสุขภาพ
9. การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ
10. ความมั่นคงของรัฐและการเสริมสร้างธรรมาภิบาล

ความเร่งด่วนที่ 1. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็นที่เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงนั้น จุดที่ได้รับการสนใจมากที่สุดคือ การพัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการสร้างองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การวิจัยเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้าของท้องถิ่น และการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการผลิตและการตลาดสินค้าในระดับชุมชนที่เหมาะสม โดยใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ความเร่งด่วนที่ 2. การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและลดการนำเข้า

ประเด็นนี้ได้พุ่งความสำคัญไปที่ การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางอุตสาหกรรมให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ได้แก่ การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางอุตสาหกรรมเป้าหมาย การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพของการเป็นฐานการผลิตภาคอุตสาหกรรม และ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาวัตถุดิบในประเทศและการเพิ่มมูลค่าสินค้าเพื่อพัฒนาศักยภาพการผลิตและการตลาด

ความเร่งด่วนที่ 3. เทคโนโลยีใหม่และเทคโนโลยีที่สำคัญเพื่ออุตสาหกรรม

ความต้องการทางเทคโนโลยีใหม่และเทคโนโลยีที่สำคัญเพื่ออุตสาหกรรมยังมีมากอยู่ อาทิ การพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ทางวิทยาศาสตร์ ทางสังคมศาสตร์ และการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในวิทยาการต่าง ๆ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น เทคโนโลยีชีวภาพ วัสดุศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร นาโนเทคโนโลยีวิทยาศาสตร์การแพทย์ และสาธารณสุข เทคโนโลยีด้านอวกาศยุโรปกรณ์ เป็นต้น นอกจากนี้การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ทางสังคมศาสตร์ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ทางวิทยาการอื่น ๆ และ การวิจัยเพื่อต่อยอดภูมิปัญญาของประเทศเพื่อการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ การสร้างศักยภาพและความสามารถของทรัพยากรบุคคลในวิทยาการต่าง ๆ เช่น การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา ศักยภาพและความสามารถของนักวิจัยรุ่นใหม่ นักวิจัย และนักบริหารการวิจัยในวิทยาการต่าง ๆ ของภาครัฐ และภาคเอกชน เเละ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาผู้ช่วยนักวิจัยในภาครัฐและภาคเอกชน ยังมีความสำคัญอยู่มาก

การยกระดับประสิทธิภาพและมาตรฐานการให้บริการด้าน โลจิสติกส์ที่มีคุณภาพ มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศมาก อาทิ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานและยกระดับประสิทธิภาพการให้บริการด้าน โลจิสติกส์ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้าน โลจิสติกส์ และการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา โครงข่ายคมนาคมและระบบการจัดส่งและกระจายสินค้าที่มีมาตรฐาน และการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการขนส่งผลผลิตที่มีประสิทธิภาพ

การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มสมรรถนะและพัฒนา ศักยภาพขีดความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและผู้ให้บริการ

ความเร่งด่วนที่ 4. การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวนั้น จุดที่ได้รับความนิยมมาก คือ การพัฒนา ศักยภาพทางเศรษฐกิจ จากการท่องเที่ยว การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา ศักยภาพการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว การวิจัยเกี่ยวกับ วิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนา และ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การส่งเสริม อนุรักษ์และพัฒนาคุณค่าทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ที่หลากหลาย การวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริม อนุรักษ์ และพัฒนาคุณค่าทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของชาติบน ฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น การวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และสร้างสรรค์งาน ศิลป์ ระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติ

ความเร่งด่วนที่ 5. การพัฒนาพลังงานทดแทน

ประเด็นการพัฒนาพลังงานทดแทน ได้มีความเห็นว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตพลังงานชีวภาพ และพลังงานทางเลือกอื่น การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตพลังงานชีวภาพ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตพลังงานทางเลือกอื่น และการวิจัยเกี่ยวกับการประหยัดการใช้พลังงานประเภทต่าง ๆ เป็นประเด็นที่ควรมีการสนับสนุนให้ทำวิจัยเพิ่มขึ้น

ความเร่งด่วนที่ 6. การจัดการน้ำ

ปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้ โดยเฉพาะในช่วงฤดูร้อน เป็นประเด็นที่ได้รับการสนใจมากพอสมควร ได้มีการเรียกร้องให้มี การพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการและสร้างความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการน้ำของประเทศ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการน้ำของประเทศที่มีประสิทธิภาพ และการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการสร้างเขื่อนและฝาย

ความเร่งด่วนที่ 7. การปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษา กระบวนการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบ ตลอดจนการพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่น การวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา และการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ซึ่งนำไปสู่การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม

ความเร่งด่วนที่ 8. การป้องกันโรคและการรักษาสุขภาพ

การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคอุบัติใหม่การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและจิตใจ รวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภค อาทิ การวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข การวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชนในภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ การวิจัยเกี่ยวกับการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี การวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันโรคอุบัติใหม่ การวิจัยเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและจิตใจ และ การวิจัยเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการพิจารณา

การพัฒนาและการคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร การวิจัยเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก เพื่อสร้างองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการคุ้มครองภูมิปัญญา และ การวิจัยเกี่ยวกับสมุนไพรเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์และสาธารณสุข ล้วนแต่มีความสำคัญต่อการพัฒนาในท้องถิ่นมาก

ความเร่งด่วนที่ 9. บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ

การเสริมสร้างและพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน การวิจัยเกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อเสริมสร้างคุณค่า (Value Creation) ของผลผลิตและทรัพยากร การวิจัยเกี่ยวกับการใช้มาตรการทางสิ่งแวดล้อมเพื่อแก้ปัญหาคัดค้านทางการค้า การวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศกับการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรทางการเกษตร ประมง และชายฝั่ง การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ที่สำคัญและมีความเปราะบางเชิงนิเวศ การวิจัยเพื่อฟื้นฟูและเพิ่มความสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าชายเลน และทรัพยากรชายฝั่ง ไน้และการจัดการไฟฟ้า การวิจัยเกี่ยวกับมลพิษ การจัดการมลพิษ และผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากมลพิษ

การสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการฟื้นฟูบำรุงดินรวมทั้งการใช้ประโยชน์ที่ดิน การวิจัยเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทางดิน การวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพและการฟื้นฟูบำรุงดิน การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ

การสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติจากธรรมชาติ การวิจัยเกี่ยวกับภัยพิบัติจากธรรมชาติและผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบฐานข้อมูลระบบการพยากรณ์เตือนภัย และระบบการเฝ้าระวังเกี่ยวกับอุบัติภัยทางธรรมชาติ

ความเร่งด่วนที่ 10. ความมั่นคงของรัฐและการเสริมสร้างธรรมาภิบาล

การพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจและแนวทางการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการค้า ข้อตกลงการค้าเสรี และการเชื่อมอาเซียนสู่สากล การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน การวิจัย

เกี่ยวกับกลไกที่เหมาะสมในการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การเสริมสร้างความมั่นคงและบูรณาการการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในประเทศ การวิจัยเกี่ยวกับความมั่นคงในประเทศ การวิจัยเกี่ยวกับหลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” คุณภาพชีวิตและสังคม และการสร้างความสมานฉันท์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนและในประเทศ การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการและผลกระทบอันเนื่องมาจากผู้ลี้ภัยเข้าเมือง แรงงานต่างด้าวและแรงงานต่างถิ่น การวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพและประสิทธิภาพงานการข่าวและการประชาสัมพันธ์ภาครัฐ

การพัฒนาขีดสมรรถนะและศักยภาพของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐและภาคเอกชน การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพและระบบงานยุติธรรม การวิจัยเกี่ยวกับการมีคุณธรรมและจริยธรรมและการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม

การวิเคราะห์ข้อมูลจากจังหวัดระยอง

ข้อมูลพื้นฐาน จังหวัดระยอง^(6,7,8)

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดระยอง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย ระหว่างเส้นรุ้งที่ 12-13 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 101-102 องศาตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดชลบุรี จันทบุรี และชายฝั่งทะเลอ่าวไทย มีความยาว 100 กิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางหลวงหมายเลข 3 เป็นระยะทาง 179 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 3,552 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,220,000 ไร่ หรือ ร้อยละ 9.79 ของเนื้อที่ภาคตะวันออกเฉียงใต้

อาณาเขตติดต่อ มีดังนี้คือ ทิศเหนือ ติดอำเภอหนองใหญ่ และอำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ทิศตะวันออก ติดอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ทิศใต้ ติดชายทะเลอ่าวไทย ทิศตะวันตก ติดอำเภอสัตหีบ และอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สภาพพื้นที่โดยทั่วไป เป็นที่ราบสลับที่ดอนเป็นลูกคลื่น พื้นที่ทางด้านเหนือและด้านตะวันออกเฉียงใต้ เป็นที่ราบสลับภูเขาลาดต่ำลงสู่อ่าวไทยทางทิศใต้ ซึ่งมีชายฝั่งทะเลอ่าวไทยยาวประมาณ 100 กิโลเมตร มีแม่น้ำสำคัญ 2 สาย คือ แม่น้ำระยอง ความยาวประมาณ 50 กิโลเมตร ไหลผ่านท้องที่อำเภอปลวกแดง อำเภอบ้านค่าย อำเภอเมือง โดยไหลลงสู่ทะเลที่ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองระยอง และแม่น้ำประแสร์ ความยาวประมาณ 26 กิโลเมตร มีต้นกำเนิดจากทิวเขาในจังหวัดจันทบุรี ไหลผ่านท้องที่ต่าง ๆ ในอำเภอแกลง กิ่ง อ.เขาชะเมา และ ลงสู่ทะเลที่ ตำบลปากน้ำประแสร์ รวมทั้งจังหวัดระยอง มีแม่น้ำและห้วย 269 สาย ที่มีน้ำพอใช้ได้ตลอดฤดูแล้งทั้งหมด หนอง ที่มีน้ำขังตลอดฤดูแล้ง 28 แห่ง บึง ที่มีน้ำขังตลอดฤดูแล้ง 28 แห่ง รวมทั้งสิ้น 297 แห่ง สำหรับ อ.เมืองระยอง มีแม่น้ำและห้วย 67 สายที่มีน้ำพอใช้ได้ตลอดฤดูแล้งทั้งหมด หนอง ที่มีน้ำขังตลอดฤดูแล้ง 5 แห่ง

ลักษณะภูมิอากาศ จังหวัดระยอง มีสภาพภูมิอากาศ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ แบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู ได้แก่ บริเวณทางด้านตะวันตกของจังหวัดระยอง จะมีฝนตกเฉลี่ยประมาณ 1,000 -1,200 มิลลิเมตร/ปี บริเวณนี้ จะมีสภาพที่มีช่วงฤดูฝน ฤดูแล้ง ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน และเป็นแบบมรสุมเขตร้อน ส่วนในพื้นที่ด้านตะวันออกของจังหวัดระยอง จะมีปริมาณฝนตกมาก และมีช่วงแห้งแล้งสั้น มีฝนตกเฉลี่ยประมาณ 1,200-1,700 มิลลิเมตร/ปี

ฤดูกาลของจังหวัดระยอง มีฤดูกาล ดังนี้ **ฤดูฝน** เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม - เดือนตุลาคม รวมระยะ 6 เดือน โดยในเดือนพฤษภาคม ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จะพัดเข้ามา ฝนก็จะตกมาก ต่อมาในเดือนมิถุนายน ฝนจะลดปริมาณการตกลงอย่างชัดเจน ยกเว้นทางด้านอำเภอแกลง และกิ่งอำเภอเขาชะเมา ต่อมาในเดือนกรกฎาคม ฝนก็จะเริ่มตก และจะตกมากในเดือนสิงหาคม - กันยายน - ตุลาคม ซึ่งฝนที่ตกมากในช่วงนี้ ก็เนื่องจากได้รับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในอ่าวไทย และพายุดีเปรสชัน ที่ได้เคลื่อนตัวมาจากทะเลจีนใต้ที่ฝั่งเวียดนาม และพัดมาทางทิศตะวันตกเข้าสู่พื้นที่จังหวัดในภาคตะวันออก **ฤดูหนาว** เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ รวมระยะเวลา 4 เดือน ฤดูนี้อุณหภูมิของจังหวัดระยอง ไม่ลดต่ำมากเหมือนภาคอื่น ๆ เพราะเขตนี้อยู่ปลายมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ความหนาวเย็นจึงไม่ลดลงมาก นอกจากนี้ ก็ยังได้รับไอน้ำจากทะเล จึงทำให้จังหวัดระยอง ไม่หนาวเย็นมากนัก **ฤดูร้อน** เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ จนถึงปลายเดือนเมษายน ระยะเวลา 2 เดือน ระยะเวลานี้มีลมตะวันออกเฉียงใต้และลมเหนือจากทะเลในตอนบ่ายพัดมาร่วมกับลมตะวันออกเฉียงใต้ จึงทำให้ลมมีกำลังแรงมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ฝั่งทะเลของ ในระยะเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน จึงมีคลื่นลมค่อนข้างแรงในตอนบ่ายและเย็น ทำให้อุณหภูมิต่ำไม่สูง อากาศจึงไม่ร้อนมากนัก

อุณหภูมิ เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่หนาวเย็นและได้รับไอน้ำจากทะเล จึงทำให้อุณหภูมิจังหวัดระยอง ค่อนข้างสม่ำเสมอไม่ร้อนจนเกินไป อุณหภูมิจึงเฉลี่ยอยู่ที่ 28.1 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ จังหวัดระยอง เป็นเขตที่อยู่ใกล้ทะเล ตอนกลางของจังหวัด เป็นภูเขาและป่าไม้ จึงมีผลกระทบต่อลม ฟ้า อากาศเป็นอย่างมาก คือทำให้มีความชื้นสัมพัทธ์ค่อนข้างสูงตลอดปี คือเฉลี่ย 77% ความยาวของวัน จังหวัดระยอง ตั้งอยู่บนเส้นรุ้งที่ 12-13 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 101-102 องศาตะวันออก จึงมีผลต่อความยาวของวัน กล่าวคือ ในเดือนมีนาคม และปลายเดือนกันยายน จะมีช่วงกลางวันและกลางคืนเท่ากัน คือกลางวันและกลางคืน 12 ชั่วโมงเท่านั้น ในเดือนมิถุนายน จะมีช่วงกลางวันถึง 12.30 ชั่วโมงในเดือนธันวาคม จะมีช่วงกลางวันสั้นที่สุด **แสงแดด** จังหวัดระยอง อยู่ในเขตชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นเขตที่มีปริมาณน้ำฝนค่อนข้างสูง จึงทำให้ความเข้มของแสงแดดต่ำกว่าเขตอื่น

ลักษณะดินส่วนใหญ่ของจังหวัดระยอง เป็นดินร่วนปนทราย ดินร่วนเหนียว และดินทราย จึงต้องมีการปรับปรุงบำรุงให้อุดมสมบูรณ์อยู่เสมอ มีพื้นที่ทำการเกษตร ประมาณ 1,535,000 ไร่ ไร่ใช้ทำนา พืชไร่ ไม้ผล ไม้ดอก ไม้ประดับ พืชผล ไม้ยืนต้น ฯลฯ และมีพื้นที่ป่าไม้อยู่ประมาณ 595,618 ไร่

การคมนาคม สะดวก สามารถใช้ได้ทั้งทางบกและทางน้ำ

สาธารณูปโภค มีน้ำประปาอยู่ในความรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาค ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำดอกกราย และอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล เป็นแหล่งน้ำดิบและแหล่งน้ำดิบสำรองในการผลิตน้ำประปา พื้นที่ที่ได้รับการบริการไฟฟ้าจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้ให้บริการอย่างทั่วถึง และไฟฟ้าสาธารณะประกอบด้วย โคมไฟฟ้าแบบมาตรฐาน โดยไฟฟ้าแบบเสาสูง โคมไฟฟ้าเกาะกลางถนนชนิดโซเดียมไลท์

มีตู้โทรศัพท์สาธารณะ โทรศัพท์ส่วนบุคคลให้บริการอย่างทั่วถึง มีที่ทำการ ไปรษณีย์โทรเลข จำนวน 2 แห่ง มีสถานีวิทยุกระจายเสียง จำนวน 6 สถานี มีสถานีโทรทัศน์ที่เป็นศูนย์ข่าวภูมิภาค ช่อง 11 มีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น 13 ฉบับ มีระบบเสียงตามสาย จำนวน 80 จุด

ด้านเศรษฐกิจ มีลักษณะเด่นทางด้านการท่องเที่ยวและการประมง อาชีพที่สำคัญ ได้แก่ การพาณิชย์กรรม การบริการ การทำประมง และอุตสาหกรรมต่อเนื่องรายได้เฉลี่ยของประชากร 419,741.00 บาท/คน/ปี มีสถานประกอบการด้านพาณิชย์กรรม หลายด้าน อาทิ สถานีบริการน้ำมัน 15 แห่ง ศูนย์การค้า/ห้างสรรพสินค้า 3 แห่ง ตลาดสด 3 แห่ง ร้านค้าทั่วไป 309 แห่ง มีสถานประกอบการเทศพาณิชย์ เช่น สถานชนาอนุบาล 2 แห่ง ท่าเทียบเรือ 1 แห่ง โรงฆ่าสัตว์ 1 แห่ง มีสถานประกอบการด้านบริการ อาทิ โรงแรม 27 แห่ง จำนวนห้องพักรวม 1,682 ห้อง ธนาคาร 12 แห่ง โรงภาพยนตร์ 2 แห่ง สถานที่จำหน่ายอาหารตาม พ.ร.บ.สาธารณสุข 128 แห่ง จ.ระยอง ประชาชนมีการรวมกลุ่มสหกรณ์ค่อนข้างดี เฉพาะในเขต อ.เมือง มีสหกรณ์การเกษตร 8 สหกรณ์ สหกรณ์ประมง 1 แห่ง สหกรณ์ออมทรัพย์ 9 แห่ง สหกรณ์นอกภาคการเกษตร 6 แห่ง

ด้านอุตสาหกรรม มี โรงผลิตน้ำปลา 30 แห่ง โรงผลิตเส้นก๊วยเตี๋ย 4 แห่ง กิจกรรมท่องเที่ยว 4 แห่ง

ด้านการท่องเที่ยว มีสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน ศาลหลักเมืองวัดป่าประดู่ สวนศรีเมือง พระเจดีย์กลางน้ำ หาดแหลมเจริญ หาดแสงจันทร์

การดำเนินงานเก็บข้อมูล ในจังหวัดระยอง

การดำเนินงานเก็บข้อมูลในเขตจังหวัดระยอง ได้กระทำต่อเนื่องมาตั้งแต่ต้น โดยออกสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลด้านต่าง ๆ ไว้ก่อน จากนั้นได้นัดหมายดำเนินการจัดทำสนทนากลุ่ม กับตัวแทนของเอกชนทุกภาคส่วนที่อยู่ในเขต จ.ระยอง ที่ อ.เมือง จ.ระยอง วันที่ 25 กันยายน 2551

วิทยากร ประกอบด้วย

ดร. จงกล กระจ่างแจ้ง   วิทยาลัยเทคนิคระยอง

นายกฤษณ ทองคำ   วิทยาลัยเทคนิคระยอง

ศ.ดร. สมศักดิ์ พันธุ์วัฒนา   มหาวิทยาลัยบูรพา

และมีผู้เข้าร่วมประชุมด้วยอีก 2 คนคือ ประธานวิทยาลัยเทคนิคระยองฯ และ รองประธานวิทยาลัยเทคนิคระยองฯ

ชุมชนอ.เมือง จ.ระยอง มีผู้แทนภาคเอกชนต่าง ๆ เข้าร่วมสนทนากลุ่ม 13 คน ประกอบด้วย ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง ชาวสวนยาง ปรารชญ์ชาวบ้าน นักวิชาการสาธารณสุข 7 ประธานหอการค้าจังหวัดระยอง รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 1 ผู้นำชุมชน นายกสมาคมประมงปากน้ำระยอง ประธานกลุ่มชาวบ้าน ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเนินพระ นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวระยอง ประธานกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาบ้านทับมา และ ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรเมืองระยอง ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

ปัญหาของอาชีพประมงจังหวัดระยอง เกิดจากปัญหาการขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญ แรงงานคนต่างด้าว ความร่วมมือของบุคคลที่จะเข้ามาช่วยในการแก้ไขปัญหา การป้องกันและปราบปรามกรรมวิธีการจับสัตว์น้ำอย่างไม่ถูกวิธี ตลอดจนขาดการสนับสนุนทางด้านธุรกิจ ทางประมงทั้งภาครัฐบาลและอุตสาหกรรม

แนวทางการแก้ไขปัญหา จัดหาอุปกรณ์ที่มีความทันสมัยในการประกอบอาชีพประมงเพื่อลดต้นทุนของการใช้แรงงานต่างด้าว มีกฎหมายควบคุมและป้องกันการจับสัตว์น้ำ อย่างถูกวิธี ประกาศพื้นที่ห้ามจับสัตว์น้ำเพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติทางสัตว์น้ำให้คงอยู่ ตลอดจนการสนับสนุนจากรัฐบาลในการจัดทำเรือจมเพาะปะการังได้น้ำ ส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ปัญหาการท่องเที่ยวมี 3 ด้าน ได้แก่ ปัญหาชายฝั่งทะเล น้ำตกรและ สวนผลไม้ ซึ่งมีพื้นที่ลดน้อยเนื่องจากผลกระทบจากด้านอุตสาหกรรม อาทิเช่น การถมทะเลเพื่อดำเนินงานในภาคอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ส่งผลให้ภูมิศาสตร์ทางการท่องเที่ยวชายฝั่งขาดความสวยงาม

แนวทางการแก้ไขปัญหา การได้รับการจัดสรรงบประมาณในการดูแล ปรับปรุงและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจากภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนการกำหนดกฎหมายดูแล รักษาและป้องกันการท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดระยอง

ปัญหาเกี่ยวกับวัฒนธรรม กิจกรรมทางศาสนา การใช้ภาษาท้องถิ่น จริยธรรม คุณธรรมของเยาวชนของไทย ตลอดจนประเพณีทางด้านวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่จะสูญหายไป สืบเนื่องจากอาชีพที่เปลี่ยนแปลงไปสู่ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น

แนวทางการแก้ไขปัญหา ควรมีการเสริมจริยธรรม คุณธรรมทั้งในด้านครอบครัวและด้านการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงอุดมศึกษา ตลอดจนการควบคุมและปราบปรามสื่อที่มีความทันสมัยแต่ก่อให้เกิดอันตรายต่อเยาวชน

ปัญหาการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพ รายได้ การค้าขาย การติดต่อทางธุรกิจ ซึ่งภาคอุตสาหกรรมมีระบบการป้องกันคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวระยอง ส่วนปัญหาด้านคุณภาพชีวิตของประชากรจังหวัดระยองต้องพัฒนาด้านการศึกษาเป็นสำคัญ

แนวทางการแก้ปัญหา ควรมีมหาวิทยาลัยในจังหวัดระยองเพื่อลดปัญหาค่าใช้จ่ายงบประมาณด้านการศึกษาของคนจังหวัดระยอง และลดการกระจายการประกอบอาชีพต่างจังหวัด เน้นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและอุตสาหกรรม เช่น มีกองทุนเข้ามาอำนวยความสะดวกให้แก่ประชากรได้แก่กองทุนระยองแข็งแรง กองทุนการให้ความช่วยเหลือประชาชนรอบ ๆ ภาคอุตสาหกรรม กองทุนโรงไฟฟ้า เป็นต้น

ปัญหาต่าง ๆ ที่ส่งผลกับประชากรในหลายอาชีพ เช่น ปัญหาด้านประมง การท่องเที่ยว หรือภาคอุตสาหกรรม ต้องมีการบรรจุแนวทางการแก้ไขปัญหอย่างจริงจังในภาคสถานศึกษาเป็นผู้ดูแล

แนวทางการแก้ไขปัญหา ควรมีการบรรจุแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวลงในภาคของการจัดการด้านศึกษา โดยเน้นการดูแลและจัดการของภาครัฐบาล

ปัญหาด้านอาชญากรรม เนื่องจากจำนวนของบุคลากรทางด้านตำรวจมีน้อย ทำงานหลายส่วน และการขาดแคลนทางด้านงบประมาณสนับสนุนทางด้านอาวุธในด้านการรักษาความปลอดภัย

แนวทางการแก้ไขปัญหา การเพิ่มอัตรากำลังรักษาความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น และการสนับสนุนงบประมาณในด้านการพัฒนากำลังของตำรวจให้มากขึ้นและสร้างความปลอดภัยให้แก่ประชาชนและตำรวจ โดยขอความช่วยเหลือจากภาคเอกชน เช่นกองทุนสนับสนุนอาวุธในด้านการรักษาความปลอดภัย

ปัญหาด้านการเกษตร ส่วนใหญ่ของชาวเกษตรกรสวนยางคือ ต้นทุนในการทำเกษตรกรรมที่สูง ปัญหาลมภาวะของอากาศที่ทำให้ผลผลิตตกต่ำ ปัญหาค่าแรงงานชาวต่างด้าวที่สูงและปัญหาหาล่วงล้ำสิทธิในที่ดินป่าสงวนต่อการตัดต้นยางเมื่อต้นยางหมดอายุ ต้องมีการตกลงราคาค่าตัดต้นยางระหว่างกรมป่าไม้กับเกษตรกรในราคาที่สูง

แนวทางการแก้ไขปัญหา ขอสสิทธิในการโค่นหรือตัดต้นยางพารา และปลูกต้นยางใหม่ การดูแลเรื่องปุ๋ยเคมีในการทำสวนยาง โดยเน้นการดูแลรับผิดชอบจากหน่วยงานกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้ดูแล ตลอดจนเน้นให้รัฐบาลสนับสนุนและควบคุมการผลิตน้ำยางในประเทศไทยให้มากที่สุดเพื่อดันทุนการทำสวนยางที่ต่ำลง

ปัญหาการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มแม่บ้านสู่เยาวชนรุ่นหลังให้อยู่คู่จังหวัด

แนวทางการแก้ไขปัญหา เน้นการสืบสานต่อเยาวชนรุ่นหลังให้อยู่คู่จังหวัดระยอง และควรมีการจดลิขสิทธิ์หรือสิทธิบัตรในการเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่คุณภาพต่อไป

ปัญหาสาธารณสุขด้านสุขภาพของประชากรในจังหวัดระยองที่เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ โรคไข้เลือดออก ซึ่งเป็นโรคติดต่ออันดับ 1 ซึ่งสืบเนื่องมาจากสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง โดยมียุงตัวนำเชื้อไข้เลือดออก ซึ่งต้องมีการป้องกันและควบคุม

แนวทางการแก้ไขปัญหา ควรมีการส่งเสริมสุขภาพ โดยการส่งเสริมเน้นตั้งแต่วัยอนุบาล และวัยประถมศึกษา เน้นการส่งเสริมสุขภาพที่ดีขึ้นและส่งเสริมด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่วัยอนุบาล และปฐมวัย ศึกษาควบคู่กับการศึกษา

ปัญหาทางศาสนา ในด้านทางพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนายังเกี่ยวข้องกับและผูกพันกับการดำเนินชีวิตของประชากรในจังหวัดระยอง แต่ต้องมีการใช้สติในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ต้นเหตุ

แนวทางการแก้ไขปัญหา ควรมีการใช้สติ และธรรมะหลักทางธรรมมาช่วยในการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุในการเสวนาการจัดทำโครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนฐานราก

การประกอบธุรกิจทางภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในจังหวัดระยองถือว่าเป็นธุรกิจที่มีความหลากหลาย และเกิดกำไรมาก ควรมีการเสียดูแลให้แก่ชาวจังหวัดระยองในการพัฒนาจังหวัดระยอง เพื่อคุณภาพชีวิตของประชากรให้ดีขึ้น

แนวทางการแก้ไขปัญหา ผู้ประกอบธุรกิจภาคอุตสาหกรรม ภาวีกลับคืนสู่จังหวัดระยองการเพิ่มมาตรการการเสียดูแลให้แก่ชาวจังหวัดระยองของผู้ประกอบธุรกิจภาคเอกชน เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชากรในจังหวัดระยอง

ด้านการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดระยอง มีการดำเนินการในขั้นเบื้องต้น สาขาวิชาที่จะเปิดสอนได้แก่สาขาปิโตรเคมี หรือ อิเล็กทรอนิกส์ และกำลังรบบประมาณจัดสรรจัดตั้งเป็นสถาบันการศึกษาในระดับปริญญาตรีต่อไป โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนจังหวัดทั้งในด้านบุคลากร อุปกรณ์การเรียน การสอน และอาคาร

แนวทางการแก้ไขปัญหา ควรมีการจัดตั้งสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา วุฒิปริญญาขึ้นในจังหวัดระยอง โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

